

SläktKuriren

Nr 36. Årgång 56 (1/2021). Utg. dag 12/8 2021. Sporadiskt utgiven sedan 1965. **Släktföreningen bildades 1925.**

Informationsblad för ERNBERG-EHRENBERGSKA SLÄKTFÖRENINGEN Chefredaktör: Ingemar Ernberg, tillika utgivare. Medarbetare Jonas Hök (framförallt), Michael Bergström, Johan Ernberg, Jan Ernberg, m fl. Red:s adress: I. Ernberg, Smultrongränd 18, 18245 Enebyberg. Tel: 08/7688825.

Enighet ger styrka, besegrar hindren och vinner ändamålet (förklaring se fotnot *)

Släktmötet 2020 nu uppskjutet till 2022

Släktmötet 2020 (för att undvika förvirring kallar vi det fortfarande för Släktmötet 2020 efter god förebild från Tokyo OS 2020) är uppskjutet ytterligare ett år till 2022 på grund av svårigheterna att genomföra ett fullgott möte under pandemiens pågående fas. Mötet var ursprungligen planerat till helgen 5-6/9 2020, men planeras nu äga rum i juni 2022. Plats: Qvarngölet (Prästgården), Östra Vingåker där Ingemar Ernberg har sitt fritidsboende och tillika vårdar Släktarkivet. Släktrådet verkar med oförändrad sammansättning fram tills ordinarie Släktmöte kan hållas.

Släktföreningens hemsida

När besökte Ni vår hemsida: <https://ernberg.fyi>. senast? Här finns mycket material om släkten. Bl.a. nästan alla släktkurier med en sammanställning av allt innehåll sammanställt av Jonas Hök. Jonas har även gjort en sammanställning av vad som finns släktarkivet hos Ingemar landställe.

Under en flik finns några släkthistorier som är väl värda att läsas. Dessa kommer att utökas efter hand. Tacksam för förslag på berättelser som kan passa där och är lättare att hitta här även om den finns i något nummer av släktkuriren. Flikarna Släktmöten och Släkttavlor är fortfarande mycket prematura men avser jag att fortsätta att bearbeta dem

Tar tacksamt emot förslag på förbättringar till jan.ernberg@home.se / Jan Ernberg

Årets Slottsträff lördag 11e September vid Skånelaholms slott

Se nästa sida. Anmäl gärna intresse att deltaga redan nu till jan.ernberg@home.se

Efter ett pandemi-år har vi inga Släktträffar att rapportera om. Därför innehåller årets Släktkurir ovanligt mycket ur arkivet, det mesta möjliggjort genom att Jonas Hök renskrivit och digitaliserat detta, nu upp till ca 80 %. **Tack Jonas! från redaktionen.** Urvalet har skett så att där finns någonting från varje gren: Roberts, Gustafs, Knuts Victors och Ludwigs – läsaren får själva räkna ut vad som hör till vilken gren.

I detta nummer: Hemsidan, släktmötet uppskjutet på nytt, slottsträff, innehåll s 1; Kalendarium s 2; Slottsträff på Skånelaholm 11/9 s 2; Alla slottsträffarna s 3; En stjärna inom akademien. Mikrobiografi över Albert Ernberg s 3; Födelsedagstack från Torsten Ernberg 4 år 1912 s 5; Snökaos av Agnes Ernberg (Magnell) s 5; Något om skånska folklynnen av Nils Gustaf Ehrenberg s 7; Släktarkivet digitaliserat III & Grosshandlare Victors Petersons kassett s 11; Viktor Petersons seglats med Enigheten i Medelhavet 1846 s 12; Harald Ernberg, Aktuellt om vaccinationer gm sagan "Storvisiren och Utredningen" s 14; Almedalen ur Bergmanperspektiv s 17; Hemsidan s 18; Medlemsavgiften s 18; Släktrådet 2017 -20 (22) s 18

*"Bevingat ord" myntat av farbror Gustaf i samband med invigningen av Carlsrona-Wexjö Jernväg 1874. Invigningsdagen firades på kvällen med illumination i staden. Samtliga fönster å fasaden till farbror Gustafs stora, mitt emot norra delen av Hoglands park belägna fastighet voro då upplysta medelst till färgen granatgnistrande röda lampor, varigenom man där kunde avläsa följande tänkvärda inskription /med antalet bokstäver precis motsvarande fönsterrutorna i fasaden: **"Enighet ger styrka, besegrar hindren och vinner ändamålet".**

Kalendarium

2021

Lördag 11 september. Årlig slottsträff vid Skånelaholms slott. Detaljer inkl tidpunkt meddelas senare.

2022

Släktmöte (i Östra Vingåker, Södermanland)

Boka 11e september för årets Slottsträff

Vi siktar på att kunna ha en slottsträff den 11 september på detta fina slott. Det kommer att finnas möjlighet att delta i en visning av slottet, dock tillåts än så länge bara 8 personer per visning men det kan ändras till den 11e september. Mer om detta unika slott finns att läsa på Wikipedia (se nedan). Anmäl gärna intresse att delta redan nu till jan.ernberg@home.se . /Jan, ordförande

Skånelaholms slott vid sjön Fysingen, Upplands Väsby

Skånelaholms slott uppfördes ca 1639–1643 av hovrättspresidenten Andreas Gyldenklou i tysk-nederländsk senrenässansstil, med fasad av tegel, men gårdens namn omnämns redan i ett köpebrev 1276, när Magnus Ladulås sålde egendomen till Skokloster. Slottet har inte haft så många olika ägare; den längsta perioden, från 1742 till 1918, ägdes Skånelaholm av bruksägarfamiljen Jennings. På 1890-talet putsades den ursprungliga tegelfasaden över och tillfördes rika fönsteromfattningar och dekorationer. I dag har slottet och flyglarna återfått färgsättningen från 1800-talets sista decennium.

Herbert Rettig köpte slottet 1929. Han blev den siste private ägaren. 1962 donerade makarna Herbert och Ing-Marie Rettig slottet till Kungl. Vitterhetsakademien för att det skall ”bevaras i orubbat skick såsom kulturminnesmärke”.

Slottet rymmer i dag möbler, konst, böcker och ett stort antal allmogeföremål som insamlades av familjen Rettig, som hade ett stort intresse för hembygdsvård. Ett materia medica-skåp från 1700-talet och en samling vagnar från 1800-talet hör också till slottets sevärdheter.

Någon form av trädgård fanns förmodligen tidigt, men en lantmäterikarta från 1680-talet visar bara ängar, åkrar och en humlegård. I mitten av 1700-talet anlades en praktfull trädgård som i början av 1800-talet gjordes om till en landskapspark efter engelsk förebild med promenadvägar och alléer. Delar av alléerna finns fortfarande kvar. I den norra delen av parken finns den stora Sälkastenen. Stenen var ursprungligen minst tre meter hög och stod vid Sälna

bro mellan Skånela och Vallentuna. Trakten kring Skånelaholm tillhör landets runrikaste områden. Det vittnar om att här gick en av vikingatidens vattenvägar.

Kafé och Slottsbutik

Kaféet erbjuder enklare servering av kaffe, smörgåsar, kakor och bullar. Butiken säljer souvenirer, presentartiklar, föremålskopior och litteratur med anknytning till slottet och samlingarna.

Kafé och butik har öppet kl 10.30–16.30 helger under maj och september.

“Släktens slottsträffar” – mini-mellan-släktmöten

Sedan 1994 har vi besett många av Stockholms-traktens slott, där vi avhållit regelbundna "Slottspicknickar" enligt följande.

1994 20/8 Hagaparken	2009 29/8 Edsbergs slott
1995 19/8 Drottningholm	2010 28/8 Sturehofs slott
1997 23/8 Hässelby slott	2012 15/9 Stockholms slott
1998 22/8 Ulriksdals slott	2013 24/8 Waldemarsudde
2000 26/8 Steninge slott	2015 22/8 Åkeshovs slott
2001 25/8 Häringe slott	2016 21/8 Bogesunds slott
2003 23/8 Tyresö slott	2018 8/9 Rosersbergs slott
2004 4/9 Svartsjö slott	2019 15/9 Wenngarms slott
2006 2/9 Uppsala slott	2021 11/9 Skånelamholm
2007 26/8 Rosendals slott	

En stjärna inom akademien

Albert Ernbergs livsgärning sammanfattad i samband med hans bortgång 29 januari 1961

(SvD 1961-01-31, transkriberat av Jonas Hök)

Professor Albert Ernberg, Lund, har avlidit i en ålder av 88 år. Han var Lunds universitets nestor. Han tillhörde en känd släkt från Blekinge, av vilken skilda grenar har antagit namnet Ernberg och som har haft flera medlemmar på framskjutna platser inom skilda verksamhetsfält. Själv var han född i Lund, där fadern (*Knut, red:s anmärkning*) var lektor vid Katedralskolan, och han förblev Lund trogen genom hela sitt långa liv.

Han genomgick Katedralskolan och avlade student- eller, som det hette, mogenhetsexamen 1890. Redan i skolan hade han blivit uppmärksammas för en mindre vanlig studiebegåvning, och denna visade sig även under universitetsstudierna. Efter en snabbt avverkat fil. kand.-examen ägnade han sig åt juridiken och blev efter mycket

grundliga studier juris utriusque kandidat 1898. Så följde tingstjänstgöring vid en domsaga i Blekinge – den enda tid han varaktigt levde utanför Lund.

Därefter återvände han till universitetet och började studier för juris doktorsgrad som han, efter att även ha idkat studier utomlands, vann 1903. Han blev omedelbart docent i privaträtt. Ernbergs doktorsavhandling handlade om expropriation som rättsligt begrepp. Den följdes snabbt av en undersökning inom sjörätten, om bärgning och bärgarlön. Med denna meritering blev författaren redan 1906 e.o. professor i speciell privaträtt och efter två år ordinarie professor i samma ämne. Som sådan verkade han till pensionsåldern, f.ö. något efter dennas inträde.

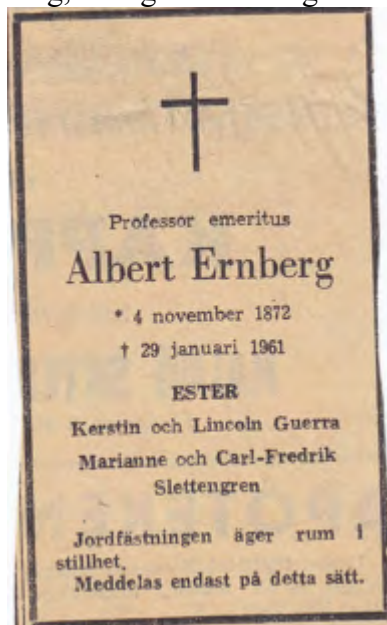
Juridiska fakulteten led vid den tid då Albert Ernberg inträdde däri av en viss brist på lärare. Det behövdes vikarier på skilda lärostolar och Ernbergs breda orientering inom olika områden av juridiken gjorde honom väl lämpad för sådana uppdrag, inom både processrätt och statsrätt. Det ämne som blev hans eget, omfattade flera ganska litet samhöriga grenar och ställde stora krav på penetration av den ständigt ökande lagstiftningens både principer och detaljer. Ernberg ägnade sig energiskt åt denna uppgift och hans föreläsningar var präglade av stor grundlighet och noggrannhet. Hans framförande var knappast medryckande, men möjliggjorde förandet av mycket goda anteckningar. Även som tentator var han grundlig och någon antydning att han inte skulle vara rättvis förspordes aldrig.

Som författare återvände Ernberg flera gånger till expropriationsrätten och även till andra sidor av fastighetsrätten, ännu vid hög ålder. Till sjörätten återkom han genom ett uppdrag att deltaga i ett nordiskt lagstiftningsarbeteangående befraktning m.m. Ett annat offentligt uppdrag avsåg rätt till röstning vid riksdagsmannaval utan personlig inställelse inför valförrättare. Ernbergs förslag ledde till den första lagstiftningen på detta betydelsefulla område. Ur hans författarskap må ytterligare nämnas att han, ursprungligen i anledning av en kris inom bankvärlden, upprepade gånger framträdde med inlägg angående minoritetsreserver och annat minoritetsskydd i aktiebolag. Hans sista publikation var några ungdomsminnen i Föreningen Det Gamla Lunds skriftserie. Framför allt var Ernberg universitetsman. Även inom universitetsförvaltning var hans insatser uppskattade för klokhet och klart framställningssätt.

Personligen var han en fint bildad, försynt och tillbakadragen man. Ganska tidigt drog han sig undan från det akademiska världens förenings- och umgängesliv. I en trängre krets gjorde hans fina personlighet och spirituella konversation att han var mycket uppskattad. De nära vänner han ägt, torde numera ha gått bort före honom och han har på sistone varit en ganska ensam man. Många f.d. lärjungar, som nu är gamla män, har värderat honom som en förbindelselänk med deras egen ungdom.

Kommentar:

Ovan nämndes att Albert var – *en mindre vanlig studiebegåvning*. Sant, då han i sitt studentbetyg hade stora A i samtliga ämnen utom i kristendomskunskap, som ”endast” belönades med AB. Albert var gift med Ester, född Leo. De fick dottern Hedvig Elisabet. Han vilar i Östra kyrkogården i Lund, grav nr 168. Albert hade två systrar, Gertrud och Hedvig, som gick bort långt före honom. Båda dog i lungrot, Gertrud 27 år ung och Hedvig 17.

Ingen offentlig begravning

Alberts systrar, Knuts döttrar:
Gertrud död 1898...

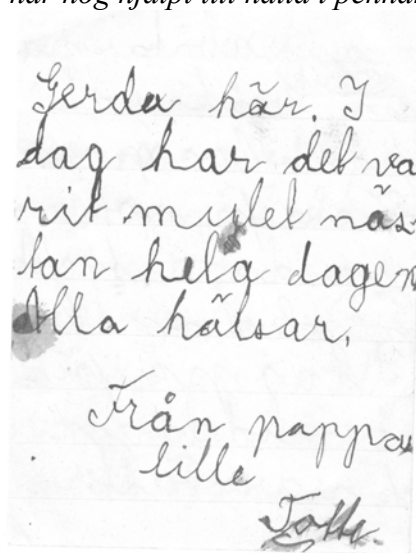
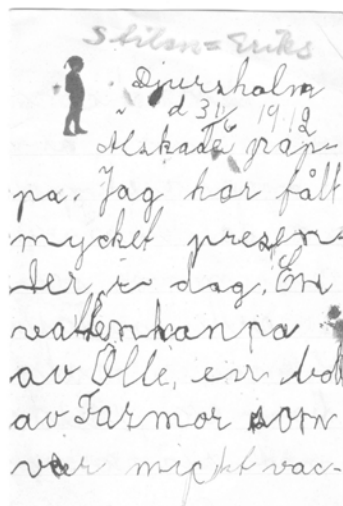
Hedvig död 1892

Dödrunor och dödsannonser

Dödsannonser och runor var införda i SvD och DN 31 januari 1961, och i Lunds Weckoblad 3-10 februari 1961. I annonsen ovan t.v. står Ester som närmast sörjande, tillsammans med sina döttrar Kerstin (ihop med Lincoln Guerra) och Marianne (med Carl-Fredrik Slettengren). Albert, Marianne, Carl-Fredrik och även Alberts lillasyster Hedvig vilar i grav 168 på Ö. Kyrkogården i Lund, men Ester fann ro på Skogskyrkogården i Stockholm.

Torsten Ernberg, 4 år gammal,

sedermåla släktföreningens ordförande, tackar pappa regeringsrådet Jarl för födelsedagspresenter. Feldaterat då födelsedagen var den 31/7!! Och storebror Erik, 7 år, har nog hjälpt till hålla i pennan. Renskrivet av Jonas Hög.

Djursholm d. 31/6 1912

Älskade pappa.

Jag har fått mycket presenter i dag.

En vattenkanna av Olle, en boll av Farmor som var mycket vacker, en trampbil av Ragni, av Mamma ett par sandaler, halvstrumpor och servetter, av faster Gerda en målbok, en näsduk med sjöman och pansarbåtar på av Erik, en tvåkrona från Mormor. Tack för soldaterna, jag tyckte om dom.

I dag på förmiddagen var Faster Gerda här.

I dag har det varit mycket nästan hela dagen. Alla hälsar.

Från pappas lille Totte.

Snökaos

Annekdot ur Minnesanteckningar, skrivna 1925 av Agnes Ernberg (g. Magnell)

Renskrivet av Jonas Hög

Föratarinnan Agnes Magnell (f. Ernberg) i ungdomen.

Nertecknade 1925 av Agnes Ernberg (gift Magnell; dotter till Robert och Emma) på uppmaning av kusinen Viktor, son till gamle farbror Victor. Agnes har lämnat efter sig många Karlskrona minnen, med den unika berättartalang hon hade. Vi återger här ett kort avsnitt ur hennes Minnen om Ernbergarna med många målande ögonblicksbilder från ett svunnet Karlskrona. Agnes var 77 år när hon skrev dessa Minnen. Hon avled 1928. Agnes är vår kassör/sekreterares Annika Alm-Ekmans mormors mor och farbror Viktor (gm Doris) som Agnes skriver om är vår ordförande Jans farfars far.

Agnes var "romantisk, buren av en livlig fantasi" står att läsa i Ernbergska Släktboken. Hon var gift två gånger. Först med löjtnant Jakob Lundquist, som blev psykisk sjuk och dog 35 år ung. Då blev Agnes en 25-årig änka. Faster Doris var då Agnes närmaste vän, och hjälpte Agnes komma över sin depression genom att bjuda henne på en två månader lång resa genom Tyskland. En resa Agnes aldrig glömde. Andra giftet blev med kapten Carl Magnell och de bosatte sig i ett hus i Timmergata i Kolmården., där de fick fyra döttrar.

Agnes drabbades på 1880-talet av ett slaganfall som förlamade halva kroppen. Trots det skrev hon boken "Glada minnen från 1850-talets Karlskrona", med vänster hand, utgiven av Wahlström & Widstrands förlag.

Viktor o Doris Peterson

Doris, född Christiansen

Doris med dotter Elisabet

Snökaos: "Patron Viktor" hade en kokerska Margarete som var mycket svag för honom. Han skämtade ständigt med henne och det tog henne med storm. De bodde på Bredgatan i det stora Lidstrandska huset. En natt blev det ett förskräckligt yrväder, ja en riktig snöstorm. Drivorna hopade sig på den breda gatan. Det var omöjligt komma fram. Tidigt på morgonen kommo emellertid stadens snöskottare och snart hade de åvägabragt en smal gångstig mellan de höga drivorna och farbror Viktor hade begivit sig till sitt kontor. Han kom ej långt på den smala gångstigen förrän han mötte en liten gumma med en stor tom korg. Det var omöjligt för dem att gå förbi varandra. Gumman gjorde sig så smal hon kunde men det var i alla fall vanskligt och den stora korgen var i vägen. Gumman neg och jämrade sig. De stodo mitt emot varandra ett ögonblick men han var inte rådvill. Han vände upp och ner på korgen, krängde den på hennes huvud, lyfte sedan upp gumman och satte henne i en snödriva samt lade en stor silverslant i knät på henne, varefter han fortsatte vägen till sitt kontor. Gumman, die Margarete, satt skrattande kvar i drivan tills en ridderlig skottare hjälpt henne, då hon lunkade in genom Patron Viktors husport, där hon kände vägen till hans kök. Ditkommen berättade hon historien för sin husmor Doris, som sedan vid middagen frågade sin make hur många gummor konsuln i dag hade satt i drivorna.

Kyrkoherde Nils-Gustaf Ehrenberg: "NÅGOT OM SKÅNSKA FOLKLYNNEN"

Doktor Lennart Moberg (på 2000-talet redaktör för DISCANTUS) var Nils-Gustaf Ehrenbergs husläkare. Nils-Gustaf gav som tack för hjälpen ett sju sidor tätskrivet "brev" till Moberg med rubriken "Något om skånska folklynnen, som har låtit ge ut det i ett litet häfte på 19 sidor (här nedan renskrivit ut i A4-format).

Nils-Gustaf Ehrenberg föddes i Vedeby i Blekinge den 5 april 1904, som äldste son till Gustaf Ehrenberg på Wedeby, i sin tur son till Johans och Gustafvas Gustaf Pettersson, Karlskrona. Han ville bli officer, men fadern, storgodsägare¹ motsatte sig detta och önskade att sonen skulle bli präst. Så skedde också och Nils-Gustaf prästvigdes 1927. Nils-Gustaf gifte sig 1931 med en dotter till en toffelfabrikant, Greta Bergman från Osby. Nils-Gustaf var en tid kommunfullmäktiges ordförande. Han hade en stor läslust och blev så småningom mycket förmögen, ägde bland annat ett bibliotek innehållande 2 500 böcker.

Han har haft prästförordnanden i 1928, Osby 1929; 1930-38 tjänstgjorde han i Hässlund-Risekastlösa i Ekeby pastorat utanför Helsingborg och var aktiv talman i Frimurarlogen i staden. Under åren 1938-49 var han kyrkoherde i Östra Hoby på Österlen. Vid sina tjänstgöringar i Skånes ovan nämnda tre hörn, samt vid privata vistelser på Söderslätt, har han gjort slående observationer om folket i de olika regionerna, närmast i Piratens anda, allt samlat i "Något om skånska folklynnen", och vilket nog framgår naturligtvis bör läsas med en stor glimt i ögat. Skåningar bör läsa detta i beaktande av att observationerna är gjorda i en svunnen tid två generationer tillbaks.

Frontsidan på Nils Gustafs lilla skrift

Nils Gustaf 1907, tre år ung

Något om skånska folklynnen – En själasörjares betraktelser

Av Nils Gustaf Ehrenberg, V.D.M.² (1904-1996)

Skånska folklynnena kunna, schematiskt men icke orealistiskt, sägas vara fyra, med nyanser inom varje.

NORDÖSTRA SKÅNE

Lynnet i denna landskapsdel är icke alltigenom sympatiskt. En viss positiv elakhet, listighet (gamla snapphanar), känslöbetonad flyktighet och värre: prestigesjuka och avund är karaktäristiska. I Osby faller begäret efter att kallas "direktör" (om man så står ensam i en liten, omålad träbarack och gjuter cementrör) och affärsprincipen "går det, så går det" lyser starkt i ögonen. F.d. köpingens vapen med Axel Ebbes "Snapphane" har ej oävet sagts i verkligheten föreställa en krypskytt, och böra förses med nyssnämnda devis: går det så går det.

Med ett ganska påfallande fördelaktigt utseende, både hos kvinnor och män, förenas förmågan av småtrevlig charm mot den, man just talar med; om man blir "sticken", som lätt händer, tvärt förvandlad till giftig elakhet. Slagfärdighet, på gott och ont, är utpräglad. Författaren Harald Johnsson från bygdens gamla centrum, Broby,

¹ Ägare av Vedeby gård i Blekinge.

² Latin: Verbi Divini Minister. De Gudomliga Ordens Tjänare, d.v.s. präst.

skildrar realistiskt, ej ohyfsat, förhållandevis ofta gängse deviationer från vad som brukar betecknas som normalt inom intima, kroppsligt-psykiska livets område.

Kyrkoherden i Örkened var på 1940-talet nedtryckt av bikter, som han i dessa ämnen mottog. Till prosten i Dahl i Osby, förut regementspastor vid Skånska Dragonregementet, sade chefen då D. blivit utnämnd till kyrkoherde i Osby: "Jag beklagar dig, Dahl, för det sämsta folket jag har, är det på Östra Göinge skvadron". Översten avsåg snatteri och allmän opålitlighet.

Är detta en del av den snattande, opålitliga skvadronen?

Intelligensnivån förmodligen över genomsnittet, den personliga hygien, särskilt på landsbygden och hos äldre, av låg standard, ej särskilt beroende av ekonomiska förhållanden.

Verklig, svår fattigdom torde alltjämt vara vanligare i Nordöstkåne än i landskapet i övrigt. Psykiatrikern torde mycket ofta finna uttalad psykisk labilitet och känslö-överbetoning. Prästen det motsvarande. Livligt men flyktigt intresse för religion, med smak för oscillerande mellan kyrkan och flera olika, särskilt i Västra Göinge härad, talrikt representerade sekter. Hässleholm, det nyare centrum är, även sedan det vuxit till större militärstad, en utpräglad mittpunkt för så kallad frireligiositet.

Splittringen mellan olika "läror", jämte folktypens bristande stabilitet, gör att den ofta i dessa samfund kvacksalverimässiga självårdsverksam-heten kan skada avsevärt. I särskilt den östgöingska socknarna Osby, Loshult, Örkenhed finnes dock en stark underström av gammal, praktisk levnadsvisdom på basis av klassisk luthersk-högkyrklig fromhet. Av ålder har Nattvarden givit tyngd och styrka åt församlingslivet här. Nattvardsfirandet, särskilt i Osby kyrka, vilar på mycket gammal grund, är ingalunda någon "nyhet" från "fader Gunnars" dagar.

NORDVÄSTRA SKÅNE

Här är lynnet, i jämförelse med det nordöstra, relativt tilltalade. Mjukt, men ej klibbigt, moderat i affärs- och ekonomiska saker, mest norra delen. Den hjärtevarma, ibland något veka, äldre lågkyrkligheten i Evangeliska Fosterlandsstiftelsens form, är mycket vanlig, stundom kärvande till Bibeltrogna Vänners vigoristiska (okraftfulla) bokstavstro, med en tillsats av intolerans., dock utan ytterlighet. Folket torde som mest giva prästen och psykiatrikern icke alltför intrikata – därmed icke sagt grunda – religiösa och psykiska problem.

Präster i orten, mer ju längre norrut man kommer, brukar "trivas" och kvarstanna. Kommer man nedåt slättbygden söderut, blir lynnet delvis mycket annorlunda. Ju längre söderut i Luggude härad, dess mer flegma, verklig humor, tröghet, stundom avbruten av hetsighet, om ekonomiska intressen trädas för nära. Alla människor, även jag själv, menas vara egoistiska; och att städse vara inställd främst på egen materiell fördel, betraktas som en given egenskap hos alla människor med sitt förnuft i behåll. Märker man i andras ord icke egoism, blir man misstänksam, tror att den materialistiska själviskheten bara är så fint inlindad, att man inte kan utgrunda, var den ligger.

Att vädja till idealitet är det sämsta man kan göra. Ingen tror att den vädjande röjer verkliga motiv. Den som vill ha ett arbete bör aldrig säga att han vill utföra det till billigt pris. Då tros han alltid ljuga. Däremot väcker det förtroende att säga: "Jag vill ha bra betalt", ty det vet man ju, att det vill alla. Varför skulle man annars "skörda nå'd"?

Stor, ibland beundransvärd, förmåga av tolerans (om det inte gäller pengar), av tålmod i sjukdom, lidande, motgång, sorg. Vid t.ex. unga människors tragiska bortgång är bland anhöriga det ordasättet gängse: "Hans

(hennes) tid var inte länge”, och de finna stor tröst däri. Må läkare och präst styrka dem i denna tanke som är bättre hjälp i längden i sorgen, än farmaka mot oro. De senares totala avskaffande i sammanhanget är icke för den skull påyrkat. Resignation, på gott och ont, är allmän egenskap. Verksamhetsl^ust ses kritiskt. – ”Det var en k^äär, han skötte inte mer än han skulle” säges ofta: en gång hördes det förstärkande tillägget: ”ha gjor^re varken ont eller gott.” Om praktiskt taget allting som ej är tillfredsställande säges: ”Där ä’ inte (ingenting) å gjorra ve’ded”.

Doktorn skall sitta lugnt på sin mottagning, ej vara ”ude o fä^jta”, om han inte blir hårt pockad till det. När läkarbesök avlagts i ett hem, talas stundom som om ett sådant nästan alltid närapå ”orsakar” patientens död. Har det läget uppkommit, att tillkallande av läkare kommer på tal, bör man ej verkställa saken, ty ”in dubbis” – och ofta annars också – ”non est agendums”. Kommer någon till doktorn, skall denne framför allt akta sig för att sä^j” eller ”gjorra for mied”. Det som säges eller göres skall vara ”rejält”. Den doktor som utskriver ”pill” är acceptabel, den som ordinerar ”medicin i flaska”, sammanblandad på apoteket, försedd med påskrift ”fö^r N.N.” är skicklig och framstående. Skulle någon läkare taga sig orådet före, att låta någon patient gå hem ”udan reseft”, har han gett sig själf underbetyg – han har t.o.m. i södra Luggude gjord ”for^r lided”: ja, han har ju inte gjort något alls.

Prästen skall ligga på sofflocket under veckan (sådant väcker respekt). ”Röga sin sigar och ta’ sin sypp”, naturligtvis i all ordentlighet, sakta gå till kyrkan om söndagen, ”predika så det rungar”, inte alltför länge. Sockenfolket skall bemötas med dryghet, gärna vänlighet och värdig skämtan, men inte besväras med att själasörjaren ”ränner i byn”. Eloquentia major reverntia” (=Stor vältalighet värderas”). Eftersom doktor och präst alltid menas ”sitta gott i det”, är det både rätt och respektabelt att ”dai ente skörda mer än dai ska”.

Långvarig bekantskap med manⁿar i södra Luggude utvecklar sig gärna till en aldrig i ord uttalad, till döden varande, fast vänskap av homerisk art. Suckar prästen över de överallt på landsbygden, i särskilt södra Luggude, mycket tomma kyrkorna, konstateras torrt: ”Sonnt har de’ alltid vaad. Där e’ inte å gjorra ve’ded”.

Ändringar – om ej hus- och jordförbättringar som man sä^kert har ”paingar” till – bemötas med olust. En gång sades å en kyrkostämma i Hesslunda, med adress till prästen: ”De ä’ skam av dai styrande i församlingen att dai vell ändra på ded som har vaad alltid”. Då prästen (undertecknad) ordagrant genmålde att det djävulens regemente, som varit alltid, också i Hesslunda församling, dock likväl kanske borde ”ändras”, befanns detta inte vara annat än väl talet: likväl stod principen fast: inga ändringar. Ändringar vore en slags ”contradicto in adjecto”. I bygdens storstad Helsingborg märkes föga bygdens särskilda lynne.

För övrigt verkar det efterblivet och främmande att just i det framåtsträvande Helsingborg, i ögonen fallande texter och illustrationer på bekvämlighetsinrättningar tolereras i all ymnighet. Ingen annan skånsk stad företer denna primitivitet, icke storstaden Malmö. Man har anledning gissa att procenten av rastlösa patienter är proportionsvis liten från närmast kringliggande landsbygd, å S:ta Maria i Helsingborg.

SYDVÄSTRA SKÅNE (avser ej Malmö Stad)

Denna bygds lynne, mest typiskt å egentliga ”Söderslätt”, är lika konkret påtagligt, som i ord kanske svårt att exakt beskriva. ”Det är som det är, tack gode Gud, för hur skulle det annars vara?” ”Sikter” saknas. ”Kjorkjan” står välvårdad mitt i den lilla byn och kyrkvärden knäpper med välbehag händerna över magens ansenliga rundning där han ligger och vilar i ”stuán”, då klockorna, vilkas klang han älskar, ringa till högmässa. Prästen och klockaren är ”punktligt” där, det vet han och värdesätter. Andra komma också tillstädes, ej överväldigande många, men långtifrån så få som på Helsingborgsslätten. ”Gud är i sin himmel” och allt är väl med kyrkovärden på soffan, prästen och de andra i kyrkan. Det är, som det är.

En avlägsen stad, som kallas Ystad, enligt vad det sägs, föraktas vänligt i jämförelse med den gemytliga ”Umbilicus mundi” som heter Trelleböör. Skulle någon dö, t.o.m. på dess sjukhus, som givetvis är av världsklass, är det inte doktors fel, och prästen kan inte rå för, om någon i hans elitförsamling ändå ”skämmer ud si”. Doktor och präst skola ”sköta sig”, och man har ej heller hört om annat, eftersom de äro verksamma på Söderslätt, där egentliga människor bo. I mycket avlägsna trakter däremot, norr om Malmö, förstår man att det enligt sakens natur kan vara lite si och så, men det behöver man inte bry sig om. Polisen som bor i stan och vaktar ”fyled” vid färjan, har ej i byn att göra, om inte bjuden på femtio-års-kalas. Tryggt att leva på Söderslätt, den egentliga, bebodda världen, där det ogräs som kallas ”trää” inte skymmer utsikten över frodiga ”sää- och bedesticken”. Det är som det är, och bör vara. Amen.

Boklärdom som bedrives långt ”oppad lenned” i Lund föraktas milt av bondearistokratin. Vid familjeråd i en storbondesläkt fördelades släktens högavkastande ”ställen” mellan uppväxande, i alla avseenden breda söner. Men

beträffande Emil, den yngste, voro alla eniga: ”han duér ingenting te’, han får stodera”. Bedömningen var riktig, han blev bara professor i Lund (Emil Olsson, professor i nordiska språk), men han kunde hjälpen föda sig.

Blir någon ”yr i hoedet” (mentalt sjuk) menas det, utan ord, att det knappast går över. Det är, som det är. Man tänker förvisso därpå men säger givetvis intet. Motsvarande gäller den religiösa kyrkliga sfären. Annat än ”kjorkjan” existerar ju ej här, där rejält folk bor. Både mental ohälsa och kyrka (=religion) har något heligt, det är avskilt, över sig och om sådant talar man icke, det vore att träda det heliga för nära. Undantag bildar prästen, på söndagen i kyrkan. Att prästen eljest skulle bedja, tyst när ingen ser, för församlingen, är fast. Punkt. Här är Skånes, i alla avseenden, på gott och ont, stabilaste hörn.

SYDÖSTRA SKÅNE har blivit nästan alltför mycket ”det besjugna Österlen”. Det är en ”borta från väster”, Anders Österling, en ”udöring” som gjort det. Naturen är mera kuperad, sjön (det heter sjön: ”havet” är landkrabbespråk) så att säga mera påtaglig och ett med bygden. Eljest är nejden ej ”skönare” än Söderslätt. Men det förvisso stadiga folket är därtill livligt och gladlynt och utpräglad av sin egen art. Österlänningen är ett harmoniskt problem barn. Man ger varandra, som det heter, ”stickesmällar” – blixtsnabba, slående repliker och ingen tar illa upp. På den ymniga, stora 40-50-60-70-årskalasetrarna, och inte minst på ynglingsarnas traditionella ”20-årsgillen” drickes friskt (vad annars?) men allt är gemyt, och aldrig bråk. Talen bestå ej av blomsterströende, utan av välriktade ”stickesmällar” mot jubilarerna. Vilken i sanning förnäm kultur som på så sätt avvisar varje forma av smicker!

Om andras angelägenheter säges: ”Va’ har ja’ me’di å gjorra?” Till prästen talar den äkta österlänningen mycket fritt (även hans pågar och töser, forna konfirmander), om honom aldrig. Vad man hör av prästen i ”kjorkjan” och vad man lärt av honom enligt Katekesen är ju den av alla insedda, odiskutabla sanningen. Det gäller generationer. Österleningarna, t.o.m. ”kärningarna” som mannarna säga, är självfallet toleranta och vidsynta. Så lär ock kyrkan att man ska vara.

Var och en får sköta sitt, i all synnerlighet sina intimaste angelägenheter, och behövs handräckning, stodo bygdens präst och bygdens Doktor (mörkt oljud) ”Barj” i Borrbj, innerligt och tyst avhållen, ämbetsenligt och utan konst, till förfogande. Den präst och den läkare, som genom rakt på sak gående besked fick inblick i det sexuella livet, måste förundra sig över dess sundhet, frihet och klarhet. Sjömanshustrarna plågade icke sina män angående s.k. ”otrohet” under ofta årslångt ”seglande” till sjöss. De bland sjöfolk vanliga veneriska sjukdomarna tillsåg man att få botade som andra sjukdomar. Behövde på något sätt prästen impliceras, skulle han tåga och förstå., annars vore prästen ingen karl och karlen ingen präst.

Psykiska sjukdomar äro relativt vanliga, väl förstådda. Man vet att de följa vissa släkter, liksom ibland i hårt prövade släkter ”liksom dö ut”. Den självlärda kunskapen om olika former av sinnessjukdom framgick av allmänt gängse termini teknici:

1. ”Virr i hoedet” = schizofren
2. ”Dålig på humöret” = manisk-depressiv

Eftersänd till någon på så sätt sjuk, borde prästen efterfråga, om vederbörande vore virr i hoedet eller dålig på humöret, för att kunna ställa samtalet rätt. Av samma orsak borde man eftersöka, om den sjuke endast vore ”narrvös”, vilket man visste, vore lindrigare. Psykisk sjukdom och själanöd sammanblandas icke.

Det var ingen tom ceremoni, när den förhållandevis talrika kyrkomenigheten reste sig och med ljudfull röst svarade prästen. Med Dig vare ock ”Harran”! Inte reste man sig för prästens person – det var av vördnad och tillgivenhet för hans ämbete. Den sköna, nyrestaurerade medeltidshelgedomen i Motsvarande gäller om den utomordentligt mäktiga S:t Olofs kyrka. betydde bara genom sin förefintlighet så mycket, rent personligt, för så många människor.

Sjöfolksförbundets ombudsman Carl Lindberg sade om Österlen: ”Därifrån har vi vårt bästa sjöfolk”. Officerare sade: ”Det är känt att därifrån få vi alltid goda värnpliktiga.

Den städse med penningar försiktige Österlänningen lurar aldrig en kamrat på en krona och sviker aldrig en väns förtroende.

Säregat nog ha männen ofta fördelaktigt utseende, medan kvinnorna ofta förete grova drag och icke nätta gestalter.

Nils-Gustaf Ehrenberg, V.D.M.

Kommentar:

I Lunds universitetsbibliotek finns en samling efterlämnade dokument från f.d. biskopen i Göteborgs stift, Bo Giertz, mannen som bl.a. har gjort sig känd som en kraftfull motståndare till kvinnliga präster. Där finns ett åtta sidor långt brev från Nils-Gustaf Ehrenberg, daterat 25 februari 1952, till Giertz, som här kan ha ett visst intresse. Här följer ett kort sammandrag av brevet, men först några förtydliganden av begrepp som Nils-Gustaf flera gånger nämner i brevet. Det första är *elevationen*, d.v.s. bruket att vid nattvarden lyfta upp det invigda brödet och kalken med det invigda vinet för församlingen. Detta betyder enligt kristen lära att brödet och vinet förvandlas till Kristi kropp och blod. Inom de reformatoriska kyrkorna har *elevationen* avskaffats men har återkommit inom svenska kyrkan under 1900-talet.

Ett annat begrepp i den bibliska läran om Kristi kropps och blods närvaro i nattvarden brukar kallas läran om *realpresensen*, "den verkliga närvaron". Nils-Gustaf upprepar sitt huvudbudskap i sitt brev flera gånger, att "biskoparna faderligt och vänligt vädjar till oss präster som brukar *elevationen* som ceremoni, att tills vidare avstå från den. Trots att biskoparna vet att *realpresensen* förkunnas med denna ceremoni, så önskar de likväl att detta medel att förkunna *realpresensen* tills vidare inte brukas."

Nils-Gustaf, liksom och majoriteten av hans kolleger, ämnade efterkomma biskoparnas vädjan, trots att somliga firat mässan med elevation i 40 år. Nils-Gustaf oroar sig för andra önskemål som kan komma härnäst från högre ort, t.ex. om korstecknets eller albans med stola (utan casula) avläggande. Försök till förverkligande av sådana önskemål skulle "ramma den högkyrkliga rörelsen mitt i hjärtat", enligt Nils-Gustaf. Vi präster behöver nu "arbetsglädje", fortsätter han.

"Gud bevara oss för den nya situationen, ty den måste för samvetets skull leda till strid till sista andetaget. Alltnog: kan vi vara trygga för att icke nya önskemål om "avläggelser" komma? Eller blir det något mera. Att framlägga dessa tankar för en Biskop i annat stift, med vilken jag en gång varit "kamrat i vapenrocken", som du kanske minns, hoppas jag icke är grannlaga. Det vore verkligen roligt att någon gång få se f.d. befälsevenen 71 Giertz i nuvarande ställning. Att han vet att "anfall åtminstone ibland är bästa försvar, har jag grundad anledning förmoda", slutar Nils-Gustaf sitt brev. Nils-Gustaf var bara 48 när han skrev detta, men berättar att om han åter skulle få träda i tjänst, ämnar han efterkomma biskoparnas vädjan. Han är således för stunden arbetslös, han hade redan gått i förtida pension av hälsoskäl. Han berättar om att ofta besväras av "nervös svaghet och sjukdom, men jag har alltid rest mig emot trött resignation och defeatism. Nu har jag blivit mycket bättre sedan jag fått den, enligt läkarna mycket fula gallblåsan bortopererad."

Nils-Gustaf avled 1996, 92 år gammal.

Släktarkivet snart helt digitaliserat

Släktarkivet förvaras sedan 1996 på "Prästgården" i Östra Vingåker – Ingemar Ernbergs fritidsboende. Där finns lämpligt urymme sedan en gång socknens kyrkböcker varit säkert inlåsta på plats. Föreningens förnämlige "förste släktforskare" Jonas Hök gör nu ännu en livsgärning genom att i rask takt digitalisera arkivet, vars originalhandlingar förvaras i ett 20-tal A4- och folio-kassetter. Släktkuriren har tidigare publicerat en hel del material ur arkivet, men denna insats gör det lättare att fortsätta publicering av handlingar av mer allmänt intresse. Ambitionen är att Innehållsregistret samt mer betydelsefulla handlingar skall bli tillgängliga via vår nu framväxande förnyade hemsida. Senast avslutade Jonas arbetet med kassetten rörande Victor Ingemar Peterson och hans familj. Här följer en översikt av innehållet.

KASSETT EII:4 Grosshandlare Victor Ingemar Peterson

Gul mapp: "Mitt liv" av Anna Gad; "Karlskronatiden 1889-96" av Anna-Lisa Ekelund

Anna Gad var Victors och Doris Petersons dotter. "Mitt liv" är 8 maskinskrivna sidor om föräldrarna, barndomshemmet på Bredgatan 12 i Karlskrona och relationerna mellan fastrar och mostrar i staden, och livet i sommarbostaden på Hästö.

Anna-Lisa Ekelund var Anna Gads dotter. "Karlskronatiden 1889-96" är 2 maskinskrivna sidor om hennes föräldrars, Anna och Henrik Gads bröllop.

Elisabet Ekelunds "Memoirer - till mina barn och barnbarn"

Elisbet Ekelund var dotter till grosshandlare Viktor och Doris Peterson. Elisabet har skrivit ett elva sidor långt dokument. Jag har på en (1) sida gjort några korta utdrag ur texten om "föräldrarna, badrummet, Augusta och Ingrid."

Bouppteckning efter Victor Petersons bortgång 1891

10 handskrivna sidor i folioformat. Varför arvtagaren Elisabets make Josef Ekelund också signerat bouppteckningen förundrar. Var Elisabeth, 23 år och kvinna, och kanske inte myndig enligt lagen?

Bouppteckning efter Enkefru Doris Franken Peterson Ernberg 1904 (Afskrift)

Avskriften är slarvigt skriven på 10 sidor folieark. Behållningen ett par miljoner, i dagens värde.

Två PM: Om Inköp av Hästö, samt Koltomten/Mattssonska fastigheten

Två avskrifter av PM, odaterade och osignerade. Den ena gäller Victors och Isacs köp av Hästö, den andra Victors köp av Mattssonska fastigheten. "Konflikt mellan bröder kan ej förekomma men konstigheter har skett". Gustaf påstår att Victor har skott sig på firmans bekostnad.

"Farbror Viktor och faster Doris", av Agnes, som är Robert Petersons äldsta dotter

Ett brev från Agnes till Viktor, följt av 10 maskinskrivna sidor i A4-format om Viktor och Doris.

Fastigheten Bredgatan 12, Karlskrona - ägare Victor Peterson

Två maskinskrivna sidor ur ett uppslagsverk, nu renskrivna.

14 brev skrivna av Victor Peterson till sina bröder Isac, Gustaf och brorssonen Axel

Några brev från 1847, men de flesta är skrivna under perioden 1865-66, alla renskrivna. Breven handlar om svåra affärer, krångel med mäklare och stenhård kontroll på Firma G. Ernbergs fartyg i rederiet. "Tjära och Plankor har ankommit hit" och "Sill och Potatis har avgått dit".

5 brev hem från 20-årige Victor Peterson om sin segats till Medelhavet 1846

Om ömsom stormar ömsom bra vind. Varning för piraterna i "Marseill".

Över 100 porträtt-foton, tagna av proffs i ateljé

Familjerna Henrik Gad och Josef Ekelund är rikligt representerade.

Svenskt Biografiskt Lexikon (SBL)

En lång artikel om Släkten Ernberg. Gustaf Peterson, Axel och Jarl Ernberg specifikt omnämnda.

Jarl Ernbergs föredrag vid Ernbergska släktmötet 1935

Föredraget på 23 maskinskrivna sidor hållet på Anglais Hotel 1 juni.

Och här ett axplock ur arkivet om Victor

Fem brev hem från den 20-årige Victor Peterson, om sin seglats till Medelhavet 1846 på Ernberg & Co:s brigg "Enigheten"

Renskrivet av Jonas Hök

Detta var en praktikant-resa. Victor sändes ut av de äldre bröderna för att lära sig rederi- och handelsverksamhetens grunder. 25 år senare (1871) togs fotot (nästa sida) på Victor, nu med hustru Doris och barnen Elisabet, Anna, Victor, den blivande jägmästaren. I bild är f.d. matrosen bliven grosshandlare och delägare i broder Gustafs rederifirma. Han var gift med den 13 år yngre Doris.

*

Bröder!

Gibraltar den 12 Sept 1846 (brevet anlände t Karlskrona 7/10)

Efter en lycklig resa af 24 dagar ankommo vi hit i hamnen 8/9 e.m., men då vi hade fällt ankaret sprang vinden om, så att det var jemt att vi hann in, till vår tillfredsställelse. Dagen därpå gingo vi till Tet. Repr. And; men der fanns ej något bref, hvarken från eder eller något fremmat Hus. Tet. A. gaf oss det rådet att invänta Lördagsposten, som nu är anländ, men medhade endast de notes från Fölseph i Marseill att plankorna hade fallit så mycket att han ej erhöill mer än Franc 40 cubft 9x3 tum.

En Carlskrona-Brigg, som vi under denna tid vi legat här gjort oss underrättde från Märlingen de platser och hvad priser de hafva och då de från Cadix noterades 9 1/2 Franc 9x3 tum 14 fot af furu. Som vinden är god och intet annat är afhört, så är det beslutat att gå till Cadix på eftermiddagen.

Men skulle vinden ändra sig så kan det hända att vi går ner till Algier istället, hvilket vi ej förmoda. Bonell skrifver äfven till eder idag och har jag ej mer att skrifva till eder, det jag har hälsan och mår väl samt hoppas jag det I gören detsamma, från Eder Broder Victor. Hälsa Föräldrar och syskon.

*

Bröder!

Cadix 19 sept, 1846 (Anlände 7 Okt, besvarat 27 Okt)

Jag förmodar brevet daterat den 12:e i Gibraltar har riktigt framkommit, hvaraf jag väl inhämtat ett och annat, sedan Helsingör lemnades. Vi seglade från Gibraltar den 12:e kl. 11 f.m., men då vi väl hade ankrat, fingo vi höra att fyra svenska och tre finska fartyg var anlända, och deraf priserna nedtryckta, så att de bjöd oss ej mera än 8 1/2 Tft för 9x3 tm, men vi bjödo dem se lasten, men de afslog vår begäran, som var 9 1/2, hvilket gjorde att lasten blef svårsåld.

12 % afdrag för gran, hvilket ej var högt, men likväl det mesta, som stod att erhålla.

Här är Notisen från flera Medelhafshamnar om att plankorna fallit så att de gälla i Marseill 40 frans, i Barcelona 8 Tft. 9x3 tum, så att jag tror man ej gifvit bättre Marknad i Medelhafvet; Alicante 8 1/2, Malaga 7 1/2.

Saltet kostar här nu 3 1/2 Rdl per löst (cirka 15 tunnor svenskt), hvilket har en fördel.

I dag ha vi lossat Däckslasten och i morgon ha de lofvat fullfölja med det öfriga. De äro mycket noga med mätningen, men det oagtat, tror jag det skall gå bra. Vi bli troligen klara härifrån omkring den 30:e i denna månad, så att om ett par månader hoppas jag få mundtligen tala vid eder om hvad som lossats sedan vi lemnade Carlskrona.

Med mitt nästa skall jag inte vara så fåordig som nu.

Hälsa föräldrar och syskon att jag har hälsan och mår väl samt slutar nu, Broderligen Victor.

P:S: Just nu inkom en svensk Brigg från Hernösand med Balkar. De äro redan sålda till 3 per meter eller 8 eng. Cubikfot, men de äro ej under 12 tums tjocklek, smärre kunna icke säljas här. D.S.

*

Bröder!

Cadix den 3 Oct. 1846 (Ankom 21 Oct.)

Tack för brefvet af 11 Sept., det kom mig tillhanda först igår, hvori jag ser att I afråden oss från att gå till Marseill. Det blef Gudilof inte utaf denna gången, att de fingo oss i klorna. Jag åberoppar mina bref af 12 sept. i Gibraltar eller 14 i samma månad i Cadix. Vi äro nu loss och saltet är intaget så att i morgon (om Gud vill) så vänder vi vår kosa mot Norden. I sen väl i Bonells bref resultatet af Lasten? Remissen som göres är väl ej stor men den är en sen affär och om vi få en så snäll hemresa som utresa, så hoppas jag att I äro belåtna med vårt förfarande.

Loungers tillskrifva eder i dag om Träd-Marknadens³ ställningar på platsen. Stora Balkar äro mycket begärliga och för en last är i denna vecka betalt 3 Rdl för 8 engl. Cubft, något mer än svenska mått. Det är ett högt pris tycker jag, eller hur?

Igår kom Söderlund från Carlshamn med plankor, men de äro ännu ej sålda. Han fordrar 9 Rdl, få se om han håller detta höga pris. Under den tid vi lossat här, har flera Offerter ingått från Marseill och Calta, men ingen motsvarat det pris som erhållits.

Jag har besett Cadix med alla dess härligheter, hvilket vore vidlyftigt att tala om på en sådan papperslapp som denna, utan får vänta till dess jag kan muntligen göra det. För öfrigt har ej mer att skriva, utan beder hälsa Föräldrar och syskon, äfven brodern Knut, med att jag har hälsan och mår väl samt slutar,

Broderligen Victor.

*

Herrar Gustaf Ernberg, Carlskrona

Cadix 4 Okt. 1846 (Ankom den 25/10)

Bröder!

Sedan Loungers ej ännu afsändt något bref så vill jag endast härmed låta eder veta att just nu kl. 12 p.d. går vi till segels med wackert väder och god vind, vi är omkring 10 st, i sällskap, vi få se hvem som blir den sista. Den 22 seglade en och 30 Sept. en Brigg med salt till Carlshamn så att der blir nog salt i trakten, jag undrar hvar vi komma att utlossa vår medhafda last. Frakt är ställt till Stockholm och Connossement finns på 10 Läst mindre än hvad som innehafves ifall wi skulle kunna göra något i Helsingör och på lossningsstället.

Tiden medgifver ej mer för nu windas det redan på ankaret och Lotsen ombord. Seglen sträcks och en man till rodet.

Hälsa Föräldrarna och anhöriga att jag och allesammans ombord hafva hälsan och mår väl.

Broderligen, Victor.

*

Herrar Gustaf Ernberg, Carlskrona

Helsingör 13 Nov (Ankom den 18/11)

Härmed vill jag låta Eder veta det vi ankommit idag på förmiddagen, efter en resa på 38 dagar, som varit mycke besvärlig. Vi låge i Spanska Sjön i 28 dagar och kryssade, under denna tid hade vi rysliga stormar, som varade i flera dagar, men klarade *Enigheten* sig. Den 1/11 så söckte vi Canalen och den 10:de söckte vi Skagen, och så vidare har resan fortgått.

Vid min ankomst hit erhöj jag Edert välkomna bref af 27/10 hvaraf jag ser att det står väl till hemma, hvilket är roligt att höra, när man någon tid varit borta. Jag har Gudilof under resan hafvit helsan utom en mindre åkomma i fingret, hvilket ännu fortfar, men jag tror att blifva braf om 8 dagar.

Äfven hör jag att Saltet är till en del sålt. Det anade jag, att vi ej skulle få lossa henne i afseende på spannmålen, så underrätten I väl oss, om vi skulle vidgöra den saken något.

Nu är klockan 3 på e.m. och Bonell säger att vi måste ut för att göra oss klara och gå till segels Bittida på morgonen. Vid framkomsten skall mig genast låta höra af mig, som ej bör dröja länge.

Hälsa föräldrar och syskon från eder Victor.

³ Menas "trämarknaden", alltså virkesmarknaden.

Storvisiren och Utredningen

ur Tusen och en natt

av

Med. Dr. Harald Ernberg

(Intet nytt under solen? Okänt när han författade denna högsktuella satirsaga men bör ju varit för ca 80 år sedan. Oklart egentligen var hans egna sympatier låg.)

Jag lovade Dig i morse, Pelle, när du låg och grät för att du slagit Dig, att berätta en saga för Dig i kväll och det skall jag göra.

Det var en gång en regering med en storvisir i spetsen, som satte till en utredningskommission eller en s.k. komitté. Den skulle klara upp vaccinationsfrågan. Vaccinerad, det har du själv blivit Per, så det vet du vad det är.

Man hade länge i landet stridigt om hur man skulle göra med den där vaccineringen.

De flesta ville att det skulle vara som det var, att alla barn måste vaccineras. Det var särskilt nästan alla doktorerna i landet som tyckte det. Men andra menade att vaccineringen var otrevlig. När den gjordes kunde den medföra allt möjligt rackartyg. Och det kan nog hända att de där andra hade rätt. För läkarna missta sig ofta. Det kommer Du nog ihåg från förra veckan, att Farbror Hellgren gjorde. Han påstod att du hade blindtarmsinflammation och dagen därpå var du pigg som en mört.

De där, som inte ville vaccineras sina barn, började strejka, kan Du tänka Dig så bra och på somliga trakter var det hela hopar, som vägrade att låta sina barn vaccineras. De var nog förnuftiga att strunta i hela historien. Fogdarna hotade med förfärliga straff, fängelse och tortyr, men det hjälpte inte. Det blev fler och fler som satt sig till motvärn. Då satte Regeringen i landet till den där kommittén förstår Du.

Det blev en ovanligt fin kommission på fem man.

I kommissionen var det en väldigt duktig professor, Israel Ismael, begåvad på alla vis, intelligent och allting. Och så hade han skrivit och talat om den där vaccineringen förut, så Regeringen visste var de hade honom. Han var också konservativ.

"Vad är konservativ för någonting" sa Pelle. Jo, ser Du, Du förstår kanske bättre om jag säger att han var doktrinär. Om han en gång fått för sig någonting eller i sig någonting så var det omöjligt att få det ur honom. Han var alldeles som den där röda gubben Du fick på din födelsedag med hålet i huvudet. Att stoppa in den lilla kulan i hålet är väldigt lätt men att få ut den igen är nästan stört omöjligt, även om man vänder upp och ner på honom och skakar honom aldrig så. Här ser du honom på den här planschen. Han ser ut som en riktig österlänning. Den där gubben bredvid med stångpiskan, som sitter på huk och som ser så knipslug ut, är Storvisiren Per Albin.

Den där mannen var också väldigt stark, slog omkring sig till höger och vänster mest till höger, så att fienden ramlade i massor. Fast de reste sig mycket kvickt igen förstås. Det var inte så farligt som det såg ut. Och så kunde han en sak till. Han kunde pusta. Han hade mycket munväder och det är ju också bra i en sådan strid. Så hade han en annan egenskap som i ett sånt här jobb är hemskt bra. Han hade väldigt höga tankar om sig själv. Så var han en riktig trollkarl. Han kunde göra svart till vitt eller rött utan att någon kunde begripa hur han bar sig åt.

Så var det en annan man. Han var riksdagsman och minst en sådan skall alltid sitta med i en kommission, ser Du. Det är lag på det. Han var också fin. Han hade mer än någon annan funderat och talat om den här vaccinationen och var ju den förnuftigaste av dom alla. Det var en rolig man också, må Du tro, så man kunde skratta sig fördärvad. Det var en riktig riksdagsman. En sådan som dom skall vara enligt de allra nyaste bestämningarna. Han kunde tala hur länge som helst, utan att någon av sammanhanget kunde gissa sig till när han skulle sluta. Han begrep verkligen att vaccinationen var ett riktigt sattyg, så där hade Regeringen gjort ett fynd.

Så kom ordföranden i kommissionen. Han var en duktig ämbetsman, väldigt snäll och hygglig. Och var det bra att han inte ett dugg hade grubblat över vaccinationen eller begrep sig på den. För sådana skall alltid också finnas med i en kommission.

"Ska det" sa Pelle.

De två andra var kanske inte lika bra. En hade arbetat som s.k. vetenskapsman med alla möjliga vaccinationsfrågor och man kunde nog misstänka att han ville behålla vaccineringen. Det var professor

Kling Klung. Man sa´ att han representerade sakkunskapen. Men sakkunskapen är någonting som Du ska akta Dig för, Pelle. Kom ihåg en Fars råd: Akta dig för kitt sa Glaskalle.

Och så var det en doktor till, Halle Buss. Men han hade vaccinerat en förfärlig massa ungar och sett hur det gått.

Du kan ju förstå att det är väldigt praktiskt om Regeringen på förhand kan lista ut vad en sån där kommitté kommer fram till för resultat. Då går allting sedan som om det vore smort.

Somliga sågo manande ut när de fick höra hur kommittén var sammansatt: "Hur det där kommer att gå kan ju ett barn begripa" sa de och skrattade. Kommittén behöver ju inte utreda och sånt där, utan bara rösta. Det går förresten fortare. Och sparar mycket besvär.

Så blev då kommittén så småningom färdig och har skrivit en bok. Och det må Du tro var en bok. Den var fin och skär utanpå, som alla sådana böcker. Och så var den tjock. Jag har knappast sett en så tjock bok. I andra länder har dom också skrivit böcker om vaccinationen, men jag har aldrig sett en sån tjock bok om dessa ting. I Danmark gjorde dom för några år sedan en sådan bok, men den var bara på en 8-10 sidor. Men det är ju också ett fasligt litet land, Danmark, och så var den författad av bara läkare och så´na som har sakkunskap. Den här boken var på 278 sidor och räknar man alla de vackra bilagorna, som ingen läste, så var den på 476 sidor. Det var annat det!

Ja, det var en fin kommission och en stilig bok. Nu undrar Du kanske hur det gick sedan?

När den där kommissionen sattes till var det samma Storvisir i spetsen för Regeringen som nu, Per Albin Hassan den store. I det landet fick inte bara sultanen, Harun al Raschid, utan ibland också storvisirerna titeln den store. I detta fallet var det i alldeles ovanligt hög grad berättigat. Storvisiren var nämligen stor. Han var en stor partiman och en ännu större opportunist.

Men regeringen var mycket bättre på den tiden än nu. Nu går den ibland lite härs och tvärs. Då tyckte alla lika och när dom marscherade, marscherade dom i snörräta led och tittade alla på en gång åt vänster.

Alldeles som du hörde Farbror Gösta beskrev häromdagen, att tyska soldater gör. Om storvisiren kommenderade vänster om så gick det som en blix. Kommenderade han höger om så kunde det hända att en och annan av gammal vana gjorde vänster om. Men det behövdes bara att storvisiren höjde ena ögonlocket för att han genast skulle rätta sig och se lite skamsen ut.

Nu var det så att Pappa också måste läsa den här luntan. När jag tittade på den tjocka boken började jag svettas. Du vet hur det är, när man skall börja läsa på en lång läxa.

Men när jag hållit på en stund blev jag lugnare. Det var en förfärlig massa omsägningar om vad som hade sagrs i föregående utredningar i samma sak. Vad den provinsialläkaren och den länsstyrelsen och vad den departementschefen och vad det utskottet sagt och det upprepades flera gånger här och där. Det förargliga var bara att när jag läst igenom en sån där bit höll jag nästan på att somna när jag kom till vad kommissionen själv sa´. Men det gjorde ju inte så mycket.

Kommittén föreslog som väl var att det där tvånget att vaccineras skulle försvinna. Att dom som exercera beväring skulle vara tvungna att vaccineras, det ville dom ha kvar. Dom som vägrade skulle till och med få dödsstraff. Men det var rätt åt dom tycker jag, för jag är antimilitarist. "Vad är det?" sa Pelle och försökte undertrycka en gäspning. - Nu får du inte avbryta mig ideligen, pojke. Sagan är strax slut. Antimilitarister och nykterister och vegetarianer tycka nästan allihop som Pappa i den här saken. Dom har, förstår Du, en bra sak i huvudet nästan allihop. En sak som kallas en fluga.

Nå nu blev det några doktorer som gaddade ihop sig. Till en början var det bara några stycken, men sen blev det en väldig hop,

De ville att de stackars barnen fortfarande skulle vaccineras. Det var det enda kloka ur samhällets synpunkt, påstod dom dumbommarna. De stod i och härjade i tidningar och på alla vis. De där som satt igång den där striden bad att få tala med några partiledare, några truppchefer.

En av dom sa´ till doktorerna sen de hade pratat. Det tjänar ingenting till vad ni tycker, pojkar, alla Edra argument, även om de äro alldeles riktiga, äro totalt ligkiltiga. I Riksdagen kommer det ändå beslutas som kommissionen och Regeringen vill. Det kan jag sätta mig på. Det har mitt parti gått in för. Så det är säkert. Doktorerna vandrade hem lite molokna. Rätt åt dom. Men de fortsatte att bråka. I ett utskott, där de också pratade, tyckte somliga si och andra så. En tyckte som doktorerna. Det var en flicka som hette Kerstin Hu. - Pelle, som sett lite ointresserad ut, piggnade till, satte sig upp i sängen och frågade: "Pappa, har dom byxor på sig, flickorna, när dom sitter i Riksdagen?" - Nej min lille gosse, det har dom inte, åtminstone inte utanpå.

-

När det kom till omröstningen i utskottet så var hon nog förnuftig att inte rösta utan en suppleant fick rycka in, som man visste hörde till de rättrogna. Hon som inte röstade ville inte göra det därför att hon hade en annan mening än sitt parti i den här frågan. Och då var det ju alldeles riktigt att suppleanten fick rycka in i ledet.

Så behandlades saken, som det brukar kallas, i Riksdagen. Alla var säkra på att det skulle gå som Regeringen ville, därför att det alltid skall gå som en kommission förslår som är tillsatt av Regeringen och Storvisiren. Så brukas alltid, förstår du. Men till allas förvåning blev det inte så. De där doktorernas mening segrade.

Någonting sådant hade man aldrig hört talas om i den regeringens tid. En sån oförsämndhet!

Sagor brukar ju sluta bra. Riddaren brukar alltid till slut besegra draken, som du vet. Så gick det inte i den här sagan. Det kan inte hjälpas för jag måste ju berätta som det verkligen gick. För det här var en riktig och sann saga.

Nu blev jag störd av en stilla snarkning. Pelle hade tydligen somnat och sovit en liten stund utan att jag, i min iver att berätta, hade märkt det. Han låg och sov så rosig och rar. Tydligen hade han inte riktigt förstått sagan. Jag gav honom en kyss på pannan och smög ut ur rummet.

Almedalen i Bergmanperspektiv

Michael Bergström (ledamot i Släktrådet) har under många år varit en flitig insändarskribent i de lokala gotlandstidningarna. Ämnen har varierat och har utgått från ett Fårö-perspektiv. Sällan har de varit av klagande natur, utan oftast varit betraktelser om naturen på Fårö, barnens och släktingars göranden, kulturföreteelser och även observationer av beteenden hos andra i omgivningen. Filosofiska reflektioner om tid, tillvaro och närvaro har varit en annan tråd. Nedanstående alster har koppling till dels fenomenet Almedalen samt dels till Ingemar Bergmans rika filmproduktion. I texten återfinns en rad filmtitlar och du kan som läsare roa dig med att fundera på vilka de kan vara. Mycket nöje.*

Insändaren publicerades sommaren 2021 i GotlandsTidningar.

Så hördes viskningar och rop i den digitala Almedalsveckan. Lugnet i världsarvet innan sju inseglande talare och någon jolle kom i etern. Mer eller mindre trovärdiga budskap lyftes fram, från tröst till ormens ägg i förförande eufemismer. Möten ansikte mot ansikte skedde mer mobilt och charmlöst.

"Nattvardsgästerna" som brukade släntra i vindlande gränder, fick stanna i balkongskuggan utan het och på obestämd plats i riket Sommarnattens leende pryddes en och annan partihandlare där kompromisslösa kompromisser framfördes. Förmiddagspredikan blev ett komplement till aftonsången. Forna avtal likt scener ur ett äktenskap visade på uppbrott. Något fångat förflugoet ord från kommentatorerna blev till gycklarnas afton – ingen trolös skam kunde hållas igen här inte. Att en och annan larmade och gjorde sig till var väntat. Även om ingen ville bli persona non grata. Från marionetternas tid minglade mustiga män i nätens mötesrum i vargtimmen, för att inte tala om alla dessa kvinnor. Sämt händer inte här, säger du. Betraktat nära livet där riter berör blir där- just här. Situationen hindrade verkligen inte beröringen av en frånskild i lustgården, med tydligt samtycke därtill. En lektion i kärlek i hustruskolan, tänkte en bortgången "dämonregissör". (Numera schack matt). Snart var resonemangen över, och tid kom för att till trollflöjtens ton plocka smultron i stället. Bildmakarnas illuminerande blev till ett drömspel bland ruinerna väl repeterat. Nu kan det sägas att klartexten i eftersnacket var skrivet redan före – kris och löftesrikedom. Rosén - vart tog den vägen? Den var helt ute för det var kaffekalas som gällde. En man med talets gåva bjöd in, så att andra fick bjuda till. Det stora springandet kom av sig då sista paret ut steg fram. Inte seriöst skrivet säger du? Begrunda då att det handlar om en allvarlig sommarlek för demokrati. När det sista ordet var sagt och lite till, kom havet vid hamnstaden i världsarvet att åter ligga silverblankt i tystnaden. Ungefär såsom i en spegel...

Michael Bergström
Lite tidvis på Fårö

Släktföreningens hemsida

(ja du ser inte fel: detta har redan stått på första-sidan men tål att upprepas)

När besökte Ni vår hemsida: <https://ernberg.fyi>. senast? Här finns mycket material om släkten. Bl.a. nästan alla släktkurier med en sammanställning av allt innehåll sammanställt av Jonas Hök. Jonas har även gjort en sammanställning av vad som finns släktarkivet hos Ingemar landställe.

Under en flik finns några släkthistorier som är väl värda att läsas. Dessa kommer att utökas efter hand. Tacksam för förslag på berättelser som kan passa där och är lättare att hitta här även om den finns i något nummer av släktkuriren. Flikarna Släktmöten och Släkttavlor är fortfarande mycket prematura men avser jag att fortsätta att bearbeta dem

Tar tacksamt emot förslag på förbättringar till jan.ernberg@home.se / Jan Ernberg

Medlemsavgiften

till släktföreningen är facila 50:-/år. En avgift/hushåll. **Postgiro nummer 484 72 55-9**, Ernberg-Ehrenbergska släktföreningen. För frågor om medlemskap och avgifter kontakta kassören **Annika Alm-Ekman**.

Hennes telefonnummer är 08/6533090. **E-post adress** annika.almekman@bredband.net

Adress: Fleminggatan 56, 112 45 Stockholm

Släktrådet 2017-2020(22)

<i>Funktion/ Namn</i>	<i>Gren</i>	<i>Adress/ Tel nr</i>
<u>Ordinarie</u>		
Jan Albert Victor Ernberg , Ordförande.	Victor	Näsbydalsvägen 6,14tr, lgh 2403, 18331 Täby. Tel 070/7194820
Annika Alm-Ekman	Robert	Fleminggatan 56, 11245 Stockholm. Tel 08/6533090
Jarl Ehrenberg	Gustaf	Rörstrandsgatan 14, 2tr, 11340 Stockholm. Tel 070 484 94 04
Ingemar Torsten Ernberg	Ludvig	Smultrongränd 18, 18245 Ene- byberg. Tel 08/768 88 25
Michael Anders Bernhard Bergström.	Ludvig	Rutger Fuchsgatan 1, 4tr 11667 Stockholm. Tel 08/7955858
<u>Suppleanter</u>		
Jonas Hök	Ludvig	Kapellgatan 8, 18531 Vaxholm Tel 0769 320 701
Bengt Gustaf Ingemar Ehrenberg	Gustaf	Bokvägen 7, 3tr, lgh 1202, 37143 Karls- krona. Tel 0455/23732. 070 378 54 17
Jan Anders Lennart Ehrenberg	Gustaf	Burträskgatan 23, 16262 Vål- lingby. Tel 08/874717. Landet 0246/24108
Per Fredrik Olof Zetterqvist.	Ludvig	Strandvägen 29B. 13562 Tyresö. Tel. 0768/690 154
Cecilia Cederström	Robert	Skolgatan 7. 753 12 Uppsala. Tel 018/107223.
Johan Ernberg	Ludvig	Starrängsvägen 7, 115 50 Stockholm. Tel 08-559 123 18
Erik Hamberg	Ludvig	Walleriusvägen 9, 753 36 Uppsala. Tel. 018/128283.
Peter Brückner	Ludvig	”Chez Emile”, Chemin de Coucadis, 83830 Bargemon, Frankrike Tel 0033 4 9447 8530
Bernhard Zacco	Ludvig	Fyrspannsvägen 42, 131 42 Nacka, 070/4126955

Revisorer

Staffan Riben

Vakant, suppleant

Valberedning

Per Zetterqvist

Michael Bergström (tf repr från styrelsen)

Vakant